

NADER ONDERZOEK VLEERMUIZEN EN
RUGSTREEPPADDEN HALVERWEGE /
HENRY DUNANTWEG TE ALPHEN AAN
DEN RIJN

Ecologie

Rapportage

Nader onderzoek vleermuizen en rugstreeppadden Halverwege / Henry Dunantweg te Alphen aan den Rijn

Opdrachtgever	Objectum Buitenom 255 2711 KB Zoetermeer
Rapportnummer	11136.005
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	28 oktober 2020
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 088 - 5001600 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	Dhr. drs. A.N. de Keijzer
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Y. van der Meer, BSc 06-89971644 y.vandermeer@econsultancy.nl
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
	2.3 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	3
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	9
	5.1 Vleermuizen.....	9
	5.2 Rugstreeppad	11
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	12
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Objectum opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Halverwege / Henry Dunantweg te Alphen aan den Rijn.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van sloop en renovatie en ontwikkeling van het Scala College in Alphen aan den Rijn.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in november 2020 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 11136.005 van 5 december 2019).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

Het plangebied omvat het terrein van het Scala College in Alphen aan den Rijn, dat de kadastrale percelen C7771 en C7772 opvat, die worden omsloten door de Henri Dunantweg in het noorden, de Meteorlaan in het oosten en Halverwege in het zuiden en westen. De totale oppervlakte van het plangebied is circa 1,2 ha. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

De bebouwing op de onderzoekslocatie bestaat uit een drietal bouwvleugels in een (omgekeerde) U-vorm. De vleugels verschillen van bouwwijze en bouwhoogte, maar hebben allemaal een plat dak bedekt met bitumen. De oostelijke vleugel betreft 2 bouwlagen en een gymzaal, de noordelijke vleugel betreft 2 of 3 bouwlagen, een open fietsenstalling (verlicht) en een ingangspoort, de oostelijke vleugel betreft drie bouwlagen. De gevels bestaan voor een deel uit metselwerk met open stootvoegen en voor een deel uit beton- en andere beplating. Langs het dak is een daklijst aanwezig. Het schoolplein is grotendeels verhard, met wat groenstructuren (hagen en struiken). Aan de buitenzijde van het gebouw zijn ook groenstroken aanwezig bestaande uit hagen en struiken. De initiatiefnemer heeft het voornemen om een deel van het bestaande schoolgebouw te renoveren en een deel te slopen en te herbouwen. Alle te renoveren gebouwen worden volledig gestript.

De onderzoekslocatie is omringd door vergelijkbare wijken met woningbouw en bedrijfsgebouwen. Meer naar het noorden toe is op 80 meter een waterpartij in een parkje aanwezig en op circa 250 meter ten zuiden de Oude Rijn.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens vernieuwde schoolgebouwen te realiseren op dezelfde locatie.

2.3 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de westvleugel te renoveren en de overige vleugels te slopen en nieuwbouw te realiseren (zie figuur 2). Bij de renovatie zal het gebouw tot op de constructie gestript worden, waarbij verblijfplaatsen van soorten in bijvoorbeeld spouwen verstoord en mogelijk vernietigd zullen worden.

Aangenomen moet worden dat alle binnen het onderzoeksgebied aanwezige soorten verstoord zullen worden.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en geplande ingrepen.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd:

Tabel 1. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren, of indien binnen broedseizoen vooraf broedvogelin-spectie
	jaarrond beschermd	nee	nee	nee	nee	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	ja	ja	mogelijk	nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gewone- en ruige dwergvleermuis en laat-vlieger
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	aandacht voor verlichting van boomrand Halverwege westzijde
	vliegroutes	ja	mogelijk	ja	mogelijk	nader onderzoek naar vliegroutes van gewone- en ruige dwergvleermuis en laat-vlieger
Grondgebonden zoogdieren		ja	ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemeen voorkomende soorten
Amfibieën		minimaal	mogelijk	ja	mogelijk	controle op aanwezigheid rugstreeppad, aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemeen voorkomende soorten
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000		6,5 km	mogelijk	ja	mogelijk	onderzoek oriënterende fase
Natuurnetwerk Nederland		3 km	nee	nee	nee	-
Houtopstanden		nvt				mogelijk stelt de gemeente de aanvraag van kapvergunning noodzakelijk, en het is aan te bevelen hierover contact op te nemen met gemeente Alphen aan den Rijn

Conclusie

Geadviseerd wordt nader onderzoek uit te laten voeren naar de functie van de gebouwen voor de volgende gebouwgebonden vleermuissoorten: gewone- en ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Deze functie moet onderzocht worden middels een nader onderzoek.

Daarnaast wordt geadviseerd de aan- of afwezigheid van rugstreeppadden op de locatie of directe omgeving te controleren. Dat kan vrij eenvoudig door het plaatsen en controleren van tapijttegels. Bij aanwezigheid van de rugstreeppad is het nodig de bouwlocatie te vrijwaren van betreding door de soort.

Met betrekking tot gebiedsbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden wordt geadviseerd om in eerste instantie een 'oriënterend onderzoek' te laten uitvoeren. Afhankelijk van de uitkomst

hoeft (1) geen verder onderzoek plaats te vinden, (2) dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd, of (3) dient een passende beoordeling te worden gemaakt.

Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen. Het verwijderen van eventueel aanwezige nestgelegenheden kan buiten het broedseizoen uitgevoerd worden. Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden dient voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelinspectie plaats te vinden. Tevens wordt geadviseerd om voor werkzaamheden binnen het broedseizoen een ecologisch werkprotocol op te laten stellen, om negatieve effecten op algemene broedvogels en overtreding van de Wet natuurbescherming aantoonbaar te voorkomen.

Voor overige beschermde soorten zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht, dit kan door aantoonbaar te werken conform een opgesteld ecologisch werkprotocol.

Tijdens de sloop- en bouwactiviteiten dient rekening gehouden te worden met de verlichting, deze voor zover mogelijk naar beneden gericht te houden om verstoring van soorten te voorkomen.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor **gebouwbewonende vleermuizen** zijn in de periode mei tot en met september 2020 in totaal zes veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren of ochtenduren uitgevoerd.

De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereeniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats, paarverblijfplaats/baltsplaats en individuele-/massa winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocatie voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei tot oktober). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn zij druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. In deze periode produceren mannelijke vleermuizen sociale geluiden vanuit, of vliegend rondom, bebouwing om vrouwtjes te lokken. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats en individuele- en massa winterverblijfplaats.

De veldbezoeken in mei en juni zijn uitgevoerd met minimaal drie waarnemers per veldronde in de avond en vier waarnemers voor de veldronde in de ochtend (tabel I, II). Op deze wijze konden zo goed als alle gevels op elk moment in het zicht worden gehouden. Hiermee wordt voldaan aan de minimale eis van 75% zoals gesteld in het Vleermuisprotocol 2017. Tijdens twee veldbezoeken in

augustus en september is de onderzoeksperiode verlengd, zodat ook massawinterzwermgedrag kon worden vastgesteld (tabel I, II). Tijdens de rondes in augustus en september werd daarnaast gekeken naar paar- en baltsverblijven van de vleermuis. Vleermuizen maken zich in deze periode constant kenbaar middels sociale geluiden en kunnen gedurende de avond meermaals verblijfsgebonden activiteit vertonen (in tegenstelling tot het enkele in- of uitvliegmoment in de voorgaande bezoeken).

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D240-X, M500-384 USB). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van vleermuissoorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name de Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de analyseprogramma's BatSound.

Tabel II en III bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel II. Planning onderzoeksinspanning per soortgroep

tabel 11: Planning onderzoeksinspanning per soortgroep									
		april		mei	juni	juli	augustus	september	
vleermuizen	tijdstip	-	1 x avond		2 x (1x ochtend en 1x avond)		-	3 x avond	
	datum		27-5-2020		30-6-2020, 8-7-2020			12-8-2020, 26-8-2020, 22-9-2020	
	functie		zomerverblijf		kraamverblijf/zomerverblijf/vliegroute			massa winterverblijf/zomerverblijf/paar/balts verblijf/vliegroute	
rugstreep-pad	tijdstip		8 x gedeeltelijk in combinatie met vleermuisonderzoek						
	datum		29-4-2020, 13-5-2020, 27-5-2020, 30-6-2020, 8-7-2020, 12-8-2020, 26-8-2020, 22-9-2020						
	functie		landhabitat						

Tabel III. Uitgevoerde bezoeken onderzoeken vleermuizen en rugstreep padden

datum	doel onderzoek	aantal personen	resultaat
29-4-2020	neerleggen tapijttegels zie figuur	1	
13-5-2020	controle tegels	1	geen padden waargenomen
27-5-2020	controle tegels en luisteren naar koren rugstreep padden, avondronde zomerverblijven/kraamverblijf/vliegroute dwergvleermuizen en laatvlieger	3	geen padden waargenomen, circa 3 gewone dwergvleermuizen foerageren
30-6-2020	controle tegels en luisteren naar koren rugstreep padden, ochtendronde zomer/kraamverblijven dwergvleermuizen	4	geen padden waargenomen, circa 2 gewone dwergvleermuizen foerageren, 2 invliegers
8-7-2020	controle tegels en luisteren naar koren rugstreep padden, /zomerverblijf/kraamverblijf /vliegroute dwergvleermuizen en laatvlieger	3	geen padden waargenomen, 2 gewone dwergvleermuizen foerageren, 1 invlieger
12-8-2020	controle tegels en luisteren naar koren rugstreep padden, massa winterverblijf /zomerverblijf/paar/baltsverblijf/vliegroute dwergvleermuizen en laatvlieger	3	geen padden waargenomen, 1 gewone dwergvleermuis foerageren
26-8-2020	massa winterverblijf /zomerverblijf/paar/baltsverblijf/vliegroute dwergvleermuizen en laatvlieger	3	geen padden waargenomen, 1 gewone dwergvleermuizen foerageren
22-9-2020	zomerverblijf/paar/baltsverblijf/vliegroute dwergvleermuizen	3	geen padden waargenomen, 1 gewone dwergvleermuizen foerageren

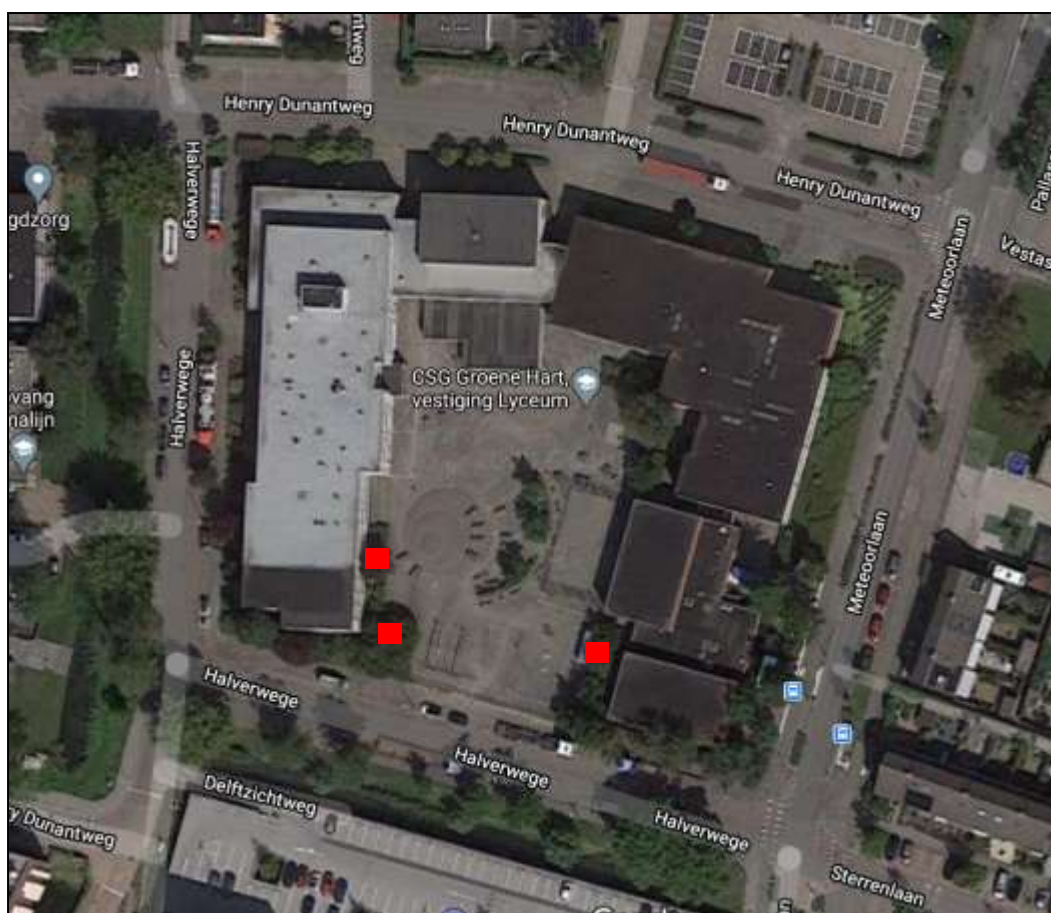
Tabel IV. Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen en rugstreeppadden

Datum	zon op/onder	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
29-4-2020	op 6:13	10:00 – 11:00	11 °C	geheel bewolkt, lichte neerslagen een matige windkracht (3 m/s)
13-5-2020	op 5:48	09:00 – 10:00	7 °C	half bewolkt, droog en een matige windkracht (3 m/s)
27-5-2020	onder 21:45	21:45 – 00:30	19 °C	half bewolkt, droog en een matige windkracht (3 m/s)
30-6-2020	op 5:23	03:00 – 05:30	12 °C	half bewolkt, droog en een matige windkracht (3 m/s)
08-7-2020	onder 21:59	21:40 – 00:30	18 °C	geheel bewolkt, droog en een lage windkracht (2 m/s)
12-8-2020	onder 21:09	23:30 – 02:00	18 °C	half bewolkt, droog en een lage windkracht (2 m/s)
26-8-2020	onder 20:40	21:30 – 02:00	16 °C	bewolkt, droog en een matige windkracht (4 m/s)
22-9-2020	onder 19:37	20:00 – 22:30	15 °C	onbewolkt, droog en een lage windkracht (1 m/s)

In tabel IV wordt tot slot een overzicht gegeven van de tijden en weersomstandigheden behorend bij de uitgevoerde veldbezoeken. Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor de aanvullende onderzoeken naar vleermuizen gunstig. De temperatuur lag bij geen enkel bezoek (vleermuisronde) lager dan 12 °C en de windkracht was bij geen enkel bezoek sterker dan 4 m/s (3 Bft). Gelet op deze weersomstandigheden is voldaan aan de protocollaire eisen voor de betreffende vleermuissoorten en verblijfsfuncties.

Voor het onderzoek naar de aanwezigheid van de **rugstreeppad** zijn op 29 april 2020 drie raaien van 5 tapijttegels (totaal 15 tegels) neergelegd op kansrijke plaatsen (onder struiken en veilig voor weg-nemen, zie figuur 3).

Deze tegels zijn gedurende de vleermuisronden onderzocht met behulp van zaklantaarns en gekeerd. Daarnaast is gedurende de vleermuisronden in de omgeving met zaklantaarns gezocht naar rondk ruipe exemplaren. Tevens is gedurende de vleermuisronden geluisterd naar eventueel te horen koren van roepende rugstreeppadden. Deze onderzoeken hebben plaatsgevonden op 29-4-2020, 13-5-2020, 27-5-2020, 30-6-2020, 8-7-2020, 12-8-2020, 26-8-2020 en 22-9-2020.

Figuur 3. Locaties raaien van 5 tapijttegels,

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vleermuizen

5.1.1 Resultaten

In het onderzoeksgebied zijn tijdens de verscheidene veldronden gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis waargenomen. De aantallen waren maximaal drie exemplaren gewone dwergvleermuis. De ruige dwergvleermuis is uitsluitend langs de westgevel langsvliegend waargenomen. Laatvliegers zijn niet waargenomen. De functie(s) van de onderzoekslocatie en het omringende gebied voor vleermuizen zijn vastgesteld gebaseerd op de uitgevoerde veldrondes. Een overzicht van de functies van de onderzoekslocatie is weergegeven in figuur 4.

Onderstaand een samenvatting van de waarnemingen per onderzoeksrond:

27-mei 2020: 1e bezoek vleermuizen, vanaf 22:24 tot circa 23:20 foeragerende gewone dwergvleermuis aanwezig, maximaal 2 vleermuizen per waarneming, met tussenpozen van circa 10 minuten. Alleen georiënteerd op de zuidelijke helft van de westvleugel. Na 23:20 vrijwel geen activiteit meer.

30 juni 2020: ochtendbezoek, vanaf start 2 gewone dwergvleermuizen foeragerend boven schoolplein. Tussen 4:00 en 4:30 twee invliegende gewone dwergvleermuizen in zelfde verblijfplaats, westvleugel oostzijde 3e bouwlaag onder raamkozijn. Rond 3:45 1 ruige dwergvleermuis foeragerend langsvliegend westvleugel westzijde. Na 4:30 uur geen activiteit meer.

8 juli 2020: 22:28 uur, gewone dwerg westgevel foerageert langs gevel, 22:33 uur gewone dwerg foerageert westgevel binnenplein, 22:44 invlieger gewone dwerg westgevel westzijde 3e verdieping naast raamspinning. Verder weinig activiteit.

12 augustus 2020: 01:00 uur, vrijwel geen activiteit, enkele gewone dwerg vliegt sporadisch foeragerend rond langs westgevel binnenplein.

26 augustus 2020: 22:20 uur, 1 gewone dwerg vliegt foeragerend zo nu en dan langs met intervallen van circa 15 minuten. Geen werfroepjes. Na 23.30 vrijwel geen activiteit.

22 september 2020: 20:15 uur, 1 gewone dwerg vliegt rond langs westgevel. Buitengrens van gebouwen geen activiteit. Geen werfroepjes, na 23:00 uur vrijwel geen activiteit.

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Tijdens de ochtend- en avondbezoeken in de kraam- en zomerperiode (30 juni en 8 juli) zijn op twee locaties drie invliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het betreft twee zomerverblijfplaatsen in de zuidelijke helft van de westvleugel, 3e bouwlaag, zowel aan de pleinkant (oostzijde) als aan de straatkant (westzijde, zie figuur 4). Er zijn verder geen invliegende of gebouwgebonden activiteiten waargenomen zowel in de westvleugel als bij de overige bebouwing binnen het plangebied. Derhalve zijn kraamverblijven, massawinterverblijven en paarlocaties niet aangetroffen binnen de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

De dichtstbijzijnde bebouwing bevindt zich op circa 30 meter afstand rondom de planlocatie.

Door de afstand en de aard van de geplande werkzaamheden wordt verstoring van verblijfplaatsen in omliggende bebouwing niet waarschijnlijk geacht.

Naast de onderzoekslocatie bevinden zich bomen waar mogelijk verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig kunnen zijn. De bomen zijn geïnspecteerd op aanwezige geschikte holten of los schors, dit is niet aangetroffen. Er zijn ook geen boombewonende soorten waargenomen tijdens

de veldbezoeken. Een effect van de plannen op boombewonende vleermuizen wordt derhalve als uitgesloten beschouwd.

Foeragerende vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn twee tot vier foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, met name langs de westvleugel van het gebouw en boven de watergang en bomenrij langs de weg Halverwege westzijde (zie figuur 4).

De plannen op de onderzoekslocatie zullen geen aantasting van het aanwezige foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen werkzaamheden zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. Wel wordt aangeraden om lichtverstoring te voorkomen door zo veel mogelijk overdag te werken en om eventueel strooilicht in de omgeving te voorkomen.

Vliegroutes/ passerende vleermuizen

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De bebouwing samen met de westelijke bomenrij en watergang hebben potentie om als vliegroute te dienen. Tijdens de veldbezoeken zijn geen passerende gewone-, of ruige dwergvleermuizen en/of laatvliegers waargenomen. Het waargenomen gedrag beperkte zich tot foerageergedrag. Verstoring van een essentiële vliegroute is derhalve niet aan de orde.

Massa winterverblijf zwermen

Vleermuizen kunnen gebouwen van enige omvang gebruiken als massawinterverblijf. Veelal wordt er dan rond augustus en september rond middernacht massaal gezwermd bij deze locaties. Dit zwermgedrag is onderzocht en niet aangetroffen. Er was weinig activiteit rond middernacht en dit betrof dan incidenteel foerageergedrag door een enkele gewone dwergvleermuis.

5.1.2 Samenvatting

Vastgesteld is dat de onderzoekslocatie 2 verblijfplaatsen van 3 gewone dwergvleermuizen herbergt. Vliegroutes zijn niet vastgesteld evenals massawinterverblijven en verblijfplaatsen in de directe omgeving (binnen de invloedssfeer van de plannen) van de planlocatie. Rond de westvleugel bevindt zich een foerageergebied voor circa 3 gewone dwergvleermuizen dat met tussenpozen bezocht wordt.

In figuur 4 zijn de aangetroffen functies van de onderzoekslocatie voor vleermuizen samengevat weergegeven. De verblijfplaatsen zijn allen aangetroffen in de zuidelijke helft van de westvleugel, 3^e bouwlaag, zowel aan de pleinkant (oostzijde) als aan de straatkant (westzijde). Bij de overige bebouwing binnen de planlocatie (noordelijke en oostelijke vleugel) zijn geen functies voor vleermuizen vastgesteld.

Figuur 4. Functies binnen onderzoekslocatie, rood=verblijfplaatsen, blauw=foerageergebied, groen=geen functie.

5.2 Rugstreepad

Resultaat

Op geen van de onderzoeksronden zijn rugstreepadden aangetroffen of gehoord.

Doordat de rugstreepad niet op de onderzoekslocatie zelf is waargenomen of gehoord, is het door de voorgenomen ingrepen daarom niet aannemelijk dat de onderzoekslocatie in gebruik is als voortplantings- of rustplaats en als functioneel leefgebied. Overtreding ten aanzien van versterking van het leefgebied van de rugstreepad is niet aan de orde.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Gewone- en ruige dwergvleermuis

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes), paarterritoria en de essentiële foerageergebieden bescherming genieten.

Het uitgevoerde nader vleermuisonderzoek heeft twee zomerverblijfplaatsen aangetoond van drie gewone dwergvleermuizen in relatie met het zuidelijke deel van de westvleugel van het gebouw. Van de overige gebouwdelen (noordelijke en oostelijke vleugels, zie figuur 4) is geen functie voor vleermuizen aangetoond. Bij renovatiewerkzaamheden van de bebouwing van de westelijke vleugel worden mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen weggenomen, vernield of beschadigd. Artikel 3.5 lid 4 betreft een verbod op het opzettelijk beschadigen of vernielen van een verblijfplaats van vleermuizen.

Tevens kunnen de renovatiewerkzaamheden vleermuizen gerelateerd aan de westelijke vleugel van de bebouwing verstoren. Hierbij is artikel 3.5 lid 2 van kracht.

Door de beoogde werkzaamheden aan de westelijke vleugel van de bebouwing op de planlocatie kan overtreding van de Wet natuurbescherming niet worden voorkomen en is een ontheffing noodzakelijk. Wanneer in de avond met lichten wordt gewerkt kan dit leiden tot verstoring van het naastgelegen foerageergebied langs de weg Halverwege, westzijde. Een ontheffingsplichtige situatie in dit geval kan worden voorkomen door werkzaamheden tussen zonsopgang en zonsondergang uit te voeren of door eventuele belichting dichtbij en richting het gebouw te plaatsen en strooilicht richting het foerageergebied te voorkomen.

De noord- en oostvleugel van het gebouw hebben geen aantoonbare functie voor vleermuizen. De geplande sloopwerkzaamheden hier hebben door de afstand tot de westvleugel naar verwachting geen negatief effect op de daar aanwezige verblijfplaatsen. De beperkingen van de Natuurbeschermingswet zijn dan ook niet van toepassing op deze vleugels. Wel dient rekening te worden gehouden met verlichting, die niet naar de westvleugel gericht mag zijn.

Tot slot wordt aanbevolen om ten alle tijden zorgvuldig te handelen tijdens de sloop en renovatie, omdat er altijd sprake kan zijn van onverhoopte aanwezigheid van een vleermuis op een onverwachte plek.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Objectum een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Halverwege / Henry Dunantweg te Alphen aan den Rijn.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van sloop en renovatie en ontwikkeling van het Scala College in Alphen aan den Rijn.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de westvleugel te renoveren en de overige vleugels te slopen en nieuwbouw te realiseren (zie figuur 2). Bij de renovatie zal het gebouw tot op de constructie gestript worden, waarbij verblijfplaatsen van soorten in bijvoorbeeld spouwen verstoord en mogelijk vernietigd zullen worden. Aangenomen moet worden dat alle binnen het onderzoeksgebied aanwezige soorten verstoord zullen worden.

Functie onderzoekslocatie voor vleermuizen

In het zuidelijk deel van de westvleugel zijn twee zomerverblijfplaatsen van drie gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Aangenomen moet worden dat deze verblijfplaatsen ook als individuele winterverblijfplaats gebruikt worden. Daarnaast is foerageergebied langs deze westvleugel aanwezig, zowel boven het schoolplein als langs de weg Halverwege westzijde. De aanwezige foerageergebieden zullen gedurende de uitvoering van de plannen afdoende aanwezig blijven.

Conclusie

Het plangebied en de directe omgeving heeft geen functie voor de rugstreeppad.

Bij de renovatiewerkzaamheden van de westvleugel zullen verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, hiervoor is een ontheffing op de werking van de Natuurbescherming wet noodzakelijk.

De aanwezige foerageergebieden (langs halverweg) zullen functioneel blijven, mits rekening wordt gehouden met verlichting (geen strooilicht richting foerageergebied). Er zal derhalve ten alle tijden gedurende de uitvoering van de plannen afdoende foerageergebied aanwezig zijn.

Van de overige bebouwing, de noord- en oostvleugel, is geen functie voor vleermuizen vastgesteld. De sloop van deze vleugels zal door de afstand tot de westvleugel naar verwachting geen negatief effect hebben op de in de westelijke vleugel aanwezige verblijfplaatsen.

Aanbevelingen

Aanbevolen wordt rekening te houden met de aanwezige functies voor vleermuizen bij het aanbrengen van verlichting. Daarnaast wordt aanbevolen minimaal 12 tijdelijke vleermuiskasten in de omgeving aan te brengen, buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.

Tevens wordt aanbevolen voorafgaand aan de sloop de noordelijke en oostelijke vleugels van de bebouwing voor vleermuizen ongeschikt te maken door het aanbrengen van verlichting.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

